

Aluehallitus 03.03.2025 § 49

§ 49

Lausunnon antaminen työryhmämietinnöstä hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Kortelainen Emilia
Nevalainen Ari
Yli-Koski Elina

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle.

Käsittely

Taloussuunnittelupäällikkö Päivärinta saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 12.41.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Lausuntopyyntö

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia uudistetaan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Esityksellä pyritään lisäämään erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia julkisiin tarjouskilpailuihin sekä parannetaan hankintojen vastuullisuutta ja edistetään huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumista myös sopimuskauden aikana.

Laki astuisi voimaan 1.1.2026. Esitetty siirtymäaika sidosyksiköiden omistusosuusvelvoitteessa on 30.6.2027 saakka.

Lausunnon pääkohdat

Mietinnön yleiset tavoitteet ja päämäärät tehokkuuden ja kustannussäästöjen näkökulmasta ovat osin kannatettavia ja esitetyillä

ehdotuksilla, kuten markkinavuoropuhelun lisäämisellä ja vaatimuksella kustannusvertailun tekemisestä, voi olla vaikutuksia kilpailun lisäämiseen sekä yleisiin kustannussäästöihin. Toisaalta osasta ehdotetuista lisäyksistä voi syntyä taloudellisesti merkittäviä riskejä lyhyellä aikavälillä. Hyvinvointialue pyytää tekemään kattavan vaikutustenarvioinnin ja selvittämään muutosten taloudelliset vaikutukset.

Mietinnössä ehdotetaan, että mikäli hankinnan ennakoitu arvo ylittää 10 miljoona euroa, tulee hankintayksikön tehdä markkinakartoitus tai arvioida hankinnan eri toteutusvaihtoehtoja osana hankinnan suunnittelua. Hyvinvointialue katsoo, että uusi velvoite on kannatettava, vaikka edellyttää joillakin hankintayksiköillä lisäresursseja ja pidentää hankintojen kestoja.

Mietinnössä esitetään, että sidosyksiköiden käyttöä rajoitetaan siten, että vähimmäisomistusosuus on oltava 10 %. Mikäli omistusosuusvelvoite ei täyty, sopimukset voivat olla voimassa enintään 30.6.2027 saakka. Lausunnossa hyvinvointialue ehdottaa kolmen vuoden siirtymäaikaa esitetyn 18 kuukauden siirtymäajan sijasta. Hyvinvointialue katsoo, että esitetty siirtymäaika ei ole riittävä, jotta palvelujen uudelleen järjestämisestä ehditään tekemään kustannusten vaikutusarvio, markkinakartoitus, kilpailutus ja toteuttamaan käyttöönotto. Lisäksi muistutetaan, että hyvinvointialueen pitää hakea lainanottovaltuutta investointeihin. Lausunnossa todetaan myös, että lyhyt siirtymäaika aiheuttaa taloudellisia ja tuotannollisia riskejä useiden samanaikaisten ja samankaltaisten kilpailutusten ja resurssipulan vuoksi hyvinvointialueelle. Vaikutus hyvinvointialueelle on useita kymmeniä miljoonia ja pidempi siirtymäaika pienentäisi vaikutuksia. Lisäksi muistutetaan, että edellisen sidosyksiköiden käyttöä koskevan kiristyksen yhteydessä siirtymäaika oli pidempi (2–6 vuotta).

Lausunnossa muistutetaan, että esitetyt muutokset lopettaisivat DigiFinland Oy:n, Hyvil Oy:n sekä Maakuntien Tilakeskus Oy:n toiminnan sellaisenaan ja tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi poikkeusta, jonka perusteella hyvinvointialueet voivat tehdä keskinäistä yhteistyötä ja tarvittaessa hankkia palveluja myös yhteiseltä yhtiöltä. Lausunnossa pyydetään myös täsmentämään hankintayksikön velvoitetta, mikäli kilpailtuja markkinoita ei ole eikä hankintayksiköllä ole halua ottaa omaksi tuotannoksi tai mikäli kilpailutetun sopimuksen täytäntöönpanoa ei voida tehdä. Lisäksi esitetään vaihtoehtoisia keinoja päästä hallituksen tavoitteisiin.

Mietinnön perusteella hankintayksikkö voisi halutessaan asettaa turvallisuutta ja varautumista koskevia ehtoja sekä voisi halutessaan sulkea pois tarjoajan, jonka luotettavuudesta aiheutuva riski olisi ilmeinen kansalliselle tai paikalliselle turvallisuudelle. Lausunnossa todetaan, että ehdotukset ovat hyvin muotoillut, vaikka tosiasiallisesti toimittajalla voi olla haasteita kriisi- tai uhkatilanteessa noudattaa asetettuja ehtoja. Ehdotukset kuitenkin parantavat hankintayksiköiden riskienhallintaa.

Mietinnössä esitetään, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskeva erityissääntely poistuu poikkeuksena 110 §:n suorahankintaperuste, joka säilyy. Järjestämislaissa on säädetty hankintalokia tiukemmin sote-hankinnoista ja kyseessä on päällekkäisen säätelyn purkamisesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen hankinnoissa noudatettaisiin mietinnön perusteella kansallisen kynnysarvon mukaista säädäntöä. Annettavassa lausunnossa pidetään hyvänä päällekkäisen lainsäädännön purkamista. Lausunnossa ehdotetaan, että hankintayksiköiden ei

jatkossakaan tarvitse tehdä nykyisen lain 110 §:n sote-suorahankinnoista jälki-ilmoitusta. Tällä varmistetaan asiakkaiden henkilötietojen suoja. Lisäksi lausunnossa ehdotetaan säilytettäväksi nykyinen sote-hankintoja koskeva 108 §. Pykälässä korostuu erityisellä tavalla sote-palvelujen käyttäjien tarpeet, palvelujen laatu ja käyttäjäryhmien huomioiminen. Ilman pykälää on riski, että erityiset asiakastarpeet jäävät huomioimatta jonkun asiakasryhmän osalta. Pykälä linkittää hankintadirektiivin kansalliseen hankintalainsäädäntöön ja korostaa sote-erityisyyttä.

Toimivalta

Hallintosäännön 42 §:n kohdan 24 mukaan aluehallitus päättää lausuntojen antamisesta koko hyvinvointialuetta koskevissa merkittävissä asioissa.

Liitteet

- 1 Lausunto työryhmämietinnöstä hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamiseksi

Oheismateriaali

- Lausuntopyyntö, Työ- ja elinkeinoministeriö, työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Tiedoksi

Täytäntöönpano

hankintajohtaja, hallintolakimies, lakiasiaintohtaja, lausuntopalvelu

Päätöshistoria